

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 148/2022-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **EUROTRADEMETAL, spol. s r. o.**, Budyšínska 38, Bratislava, IČO 35 707 429, zastúpenej advokátskou kanceláriou **AZARIOVÁ & RUŽBAŠÁN Law firm s. r. o.**, Kmeťova 26, Košice, IČO 47 237 406, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Róbert Ružbašán, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Obdo 69/2020 z 29. októbra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 17. februára 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje zrušiť napadnuté rozhodnutie a vrátiť vec súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého rozhodnutia a ostatných príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

Okresný súd Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v poradí druhým rozsudkom č. k. 22 Cb 125/2012 z 18. septembra 2017 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) okrem iného zaviazal sťažovateľku zaplatiť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“) sumu 19 400,07 eur s príslušenstvom. Žalobu podala spoločnosť [REDAKOVANÉ], ktorá z konania vystúpila v roku 2017 (ďalej len „pôvodný žalobca“, do roku 2011 vystupovala pod obchodným menom [REDAKOVANÉ]), z dôvodu nezaplatených faktúr za sťažovateľke dodaný tovar. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na odvolanie sťažovateľky rozsudkom č. k. 2 Cob 66/2018 z 19. februára

2019 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) potvrdil rozsudok okresného súdu, v časti príslušenstva ho však zmenil a rozhodol o trovách odvolacieho konania. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) dovolanie sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu odôvodnené podľa § 420 písm. f), § 421 ods. 1 písm. a) a b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) uznesením č. k. 2 Obdo 69/2020 z 29. októbra 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) odmietol.

3. Najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné. Po zhrnutí východiskovej právnej úpravy prípustnosti dovolania zdôraznil povahu právnej otázky rozhodujúcej pre splnenie podmienky prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP. Zdôraznil, že sťažovateľkou vymedzené otázky sú viazané na skutkový stav sporu a procesnú obranu. K prvej otázke, „či a v akom prípade možno kompenzačnú námietku – námietku započítania uplatnenú v priebehu odvolacieho konania považovať za novotu v odvolacom konaní“, ktorej prípustnosť sťažovateľka odôvodnila podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, poukázal na § 358 Obchodného zákonníka vymedzujúci rozsah pohľadávok spôsobilých na započítanie, pričom námietka započítania ako hmotnoprávna námietka je prostriedkom procesnej obrany. K možnosti jej uplatnenia v odvolacom konaní poukázal na § 366 CSP, ktorý má základ v koncentrácii konania. Zdôraznil povinnosť včasného uplatnenia prostriedkov procesného útoku a obrany, ako aj reštriktívne vnímanie práva tzv. „novôt“ v odvolacom konaní. Poukázal na záver krajského súdu, že sťažovateľka mohla svoj započítací prejav vo vzťahu k postupníkovi uplatniť už v rámci prvoinštančného konania, keď uznesením zo 16. januára 2017 okresný súd pripustil vystúpenie pôvodného žalobcu a vstup žalobcu z dôvodu postúpenia pohľadávky zmluvou z 28. novembra 2016. Najvyšší súd považoval za správne právne posúdenie krajského súdu, že nemohol na započítací prejav sťažovateľky realizovaný v rámci odvolania ako na tzv. „novotu“ prihliadnuť pre nesplnenie kľúčovej podmienky (podľa § 366 CSP) neuplatnenia započítania včas, keďže ho mohla uplatniť už skôr. Ostatné námietky sťažovateľky k tomuto právnomu posúdeniu pri odkaze na § 61e Exekučného poriadku podľa najvyššieho súdu nie sú opodstatnené. Ich dôvodnosť nie je možné vzhľadom na nenaplnenie inštitútu novôt v odvolacom konaní vyhodnotiť, pretože neboli určujúce pre napadnuté rozhodnutie (rozsudok krajského súdu).

4. K druhej otázke namietajúcej nesprávne právne posúdenie otázky „*platobnej neschopnosti dlžníka*“ najvyšší súd uviedol, že táto nespĺňa kritérium právnej otázky zameranej na interpretáciu konkrétneho právneho predpisu, ale týka sa skutkových záverov súdov nižšej inštancie a vlastného chápania skutkových zistení sťažovateľkou. Ide o skutkovú otázku, ktorá nemôže založiť prípustnosť dovolania v rozhodovanej veci. Otázka platobnej neschopnosti dlžníka môže byť predmetom konkrétneho jedného sporového konania, z čoho je zrejmé, že nemôže byť predmetom skoršej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Najvyšší súd zotrval na svojej judikatúre týkajúcej sa neprípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP pri riešení tzv. skutkových otázok a dal do pozornosti aj rozhodnutie ústavného súdu, ktorý preskúmaval ústavnosť jedného odkazovaného rozhodnutia najvyššieho súdu. Najvyšší súd konštatoval možnosť odôvodnenia takto uplatneného dovolania iba nesprávnym právnym posúdením bez prípadného nesprávneho vyhodnotenia dôkazu (platobná neschopnosť dlžníka). Vadu nedostatočného zistenia rozhodujúcich skutkových okolností nie je podľa súdu možné subsumovať pod nesprávne právne posúdenie. Dodal, že dovolacie argumenty, z ktorých je zrejmá v zásade nespokojnosť s vyvedením skutkových zistení a záverov konajúcich súdov, nie sú relevantným vymedzením dovolacieho dôvodu.

5. V ďalšej časti odôvodnenia sa najvyšší súd venoval námietkam, z ktorých sťažovateľka vyvodzovala prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. K námietke, že odvolací súd nevyhodnotil platnosť započítacieho prejavu, ktorý považoval za novotu v odvolacom konaní, najvyšší súd uviedol, že tento postup namietla sťažovateľka ako dôvod nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, ktorý najvyšší súd už vyhodnotil. Tým je zaradenie tejto námietky pod nesprávny procesný postup duplicitné a v rozpore s vymedzením procesnej vady podľa § 420 písm. f) CSP.

6. K námietke, že konajúce súdy sa nevysporiadali so sťažovateľkou predloženými dôkazmi a jednostranne sa priklonili k jedinému dôkazu predloženému žalobcom (saldokonto z obdobia 8/2007 – 9/2008), čím došlo k opomenutiu rozhodných skutočností a vzniku logického rozporu v hodnotení dôkazov, najvyšší súd odkázal na predchádzajúcu procesnoprávnu úpravu, podľa ktorej nebolo dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení strany a zakladajúcim prípustnosť dovolania nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. Odkázal na rozhodnutie uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 125/1999 s tým, že nová právna úprava (na ktorú ďalej aj bližšie poukázal) na podstate uvedeného nič nezmenila. Zvýraznil, že odvolací súd nepreskúmava správnosť a úplnosť skutkových zistení, pretože nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy ani vykonávať dôkazy na rozdiel od súdu prvej inštancie, pred ktorým je ťažisko dokazovania, ako aj na rozdiel od odvolacieho súdu oprávneného dopĺňať či korigovať skutkové závery. Pri nemožnosti vykonávať dokazovanie najvyšším súdom tak nemôže iba na základe súdnych spisov preskúmavať správnosť hodnotenia dôkazov z dôvodu nemožnosti zabezpečenia si rovnakých podkladov na rozhodnutie doplnením alebo zopakovaním dokazovania ako súd, ktorý hodnotil dôkazy. Nesprávne hodnotenie dôkazov nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Ak súd nesprávne vyhodnotil niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie vecne nesprávne, táto samotná skutočnosť však prípustnosť dovolania nezakladá.

7. K námietke nesprávneho procesného postupu súdov pri posúdení otázky aktívnej vecnej legitímácie žalobcu a k namietanému nevysporiadaniu sa s otázkou platnosti zmluvy o postúpení pohľadávky predloženej žalobcom ako listiny zakladajúcej jeho aktívnu legitímáciu najvyšší súd uviedol, že úspech žalobcu závisí od toho, či je účastníkom hmotnoprávneho vzťahu. S poukazom na relevantnú judikatúru (3 Cdo 192/2004 a 4 Obo 210/2001) vyslovil záver, že relevantné oznámenie postupcu dlžníkovi o postúpení pohľadávky bez ďalšieho zakladá aktívnu legitímáciu postupníka na vymáhanie postúpenej pohľadávky. Súd z takéhoto oznámenia vychádza bez skúmania existencie a platnosti zmluvy o postúpení ako prejudiciálnej otázky. V prejednávanej spore došlo k zmene žalobcu na základe zmluvy o postúpení pohľadávky z 28. novembra 2016, ktoré bolo sťažovateľke oznámené listom z toho istého dňa. V zmysle tohto postúpenia okresný súd rozhodol uznesením zo 16. januára 2017 o pripustení vystúpenia pôvodného žalobcu a vstupu žalobcu, ktoré nadobudlo právoplatnosť 30. januára 2017. Postup okresného súdu nie je poznačený vadou, ktorá by zakladala zmatečnosť konania danú tým, že by konal s takým subjektom, ktorý nemal byť stranou sporu s akcentom na už uvedené závery.

8. K namietanej vade konania malo dôjsť podľa sťažovateľky aj nevyslovením predbežného právneho názoru okresným súdom a krajským súdom v priebehu konania, čím malo dôjsť k odňatiu možnosti sťažovateľky konať pred súdom a k vydaniu prekvapivého rozhodnutia, keďže

sťažovateľka sa oprávnenne domnievala, že uskutočnený zápočet v predsúdnom konaní je platný. Podľa sťažovateľky to spôsobilo, že sa odvolací súd odklonil od rozhodovacej praxe v otázke posudzovania platobnej (ne)schopnosti dlžníka a konajúce súdy svoje rozhodnutia založili nečakane a na nepredvídateľných dôvodoch. Podľa najvyššieho súdu sťažovateľka túto vadu namieta neopodstatnene. Súdy vychádzali z rovnakých právnych záverov s poukazom na § 409, § 358, § 359, § 365, § 369 ods. 1 Obchodného zákonníka a § 121 ods. 3, § 580, § 581 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Súdy zistili, že pôvodný žalobca a sťažovateľka uzavreli kúpnu zmluvu, ustálili výšku faktúr č. 8110460 a č. 8110497 a jednotlivé započítania, ktoré sťažovateľka nerozporovala. Výška žalovaného nároku vrátane príslušenstva nebola sporná. Prvotné rozhodnutie okresného súdu z 2. marca 2015 bolo uznesením krajského súdu č. k. 2 Cob 220/2015 z 26. júla 2016 zrušené a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Krajský súd okrem iného zdôraznil, aké dôkazy boli okresným súdom vykonané s tým, že okresný súd sa nedostatočne zaoberal otázkou, či započítací prejav sťažovateľky listom z 13. októbra 2008 spĺňa náležitosti jednostranného zápočtu vyžadované zákonom. Strany sa v konaní k uvedenej námietke neplatnosti započítacieho prejavu viacnásobne vyjadrovali až do vyhlásenia dokazovania za skončené 18. septembra 2017, na ktorom za zúčastnili zástupcovia oboch strán, a preto námietka o odňatí možnosti konania pred súdom opomenutím vyslovenia predbežného názoru k právnomu posúdeniu platnosti započítacieho prejavu sťažovateľky a platobnej schopnosti dlžníka nemôže obstať.

9. Najvyšší súd ďalej zhrnul, že podľa okresného súdu nemohlo dôjsť k platnému jednostrannému započítaniu, keďže v zmysle § 358 Obchodného zákonníka na započítanie sú spôsobilé pohľadávky, ktoré možno uplatniť na súde, čo nebol prípad uvedenej faktúry č. 308110, keď žalobcovi od doručenia faktúry plynula lehota na jej zaplatenie, t. j. nebola ešte splatná, a teda ani spôsobilá na započítanie. Okresný súd sa vyjadril aj k aplikácii § 359 Obchodného zákonníka. Krajský súd sa s týmito právnymi závermi stotožnil a zameral sa aj na nepreukázanie splnenia zákonných podmienok na platnosť započítacieho prejavu (tak ako v uznesení z 26. júla 2016). Najvyšší súd zdôraznil dávnejšiu judikatúru, podľa ktorej ak sa odvolací súd v odôvodnení svojho potvrdzujúceho rozhodnutia v plnom rozsahu stotožnil s dôvodmi prvoinštančného rozhodnutia a nad ich rámec uviedol aj ďalšie, z pohľadu prvoinštančného konania nové dôvody, jeho rozhodnutie nie je prekvapivé a týmto postupom neodníma účastníkovi možnosť konať pred súdom. Najvyšší súd dodal, že tieto závery vychádzajúce z právneho stavu účinného do 30. júna 2016 sú naďalej aktuálne. Uzavrel, že prípustnosť dovolania sťažovateľky podľa § 420 písm. f) CSP a podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP nie je procesne daná, preto ho podľa § 447 písm. c) CSP odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľky

10. Sťažovateľka proti napadnutému rozhodnutiu popri všeobecnej námietke svojvôle, nedostatočného odôvodnenia a vysporiadania sa s dôkazmi a jej tvrdeniami, nepreskúmateľnosti, nezákonnosti a nesprávnosti argumentuje:

a) Krajský súd a najvyšší súd nedostatočne odôvodnili otázku platobnej neschopnosti žalobcu. Opomenuli tak spolu s okresným súdom dôkazy preukazujúce rozhodnú skutočnosť. Započítanie by v prípade vyhodnotenia, že žalobca bol platobne neschopný, bolo možné. Najvyšší súd sa k otázke platobnej neschopnosti nevyjadril, resp. uviedol, že položená otázka je skutkovou, a nie právnou

a nemôže založiť prípustnosť dovolania. Skutkové a právne závery súdov boli v extrémnom nesúlade so skutkovými zisteniami, keď vychádzali len z jediného dôkazu predloženého žalobcom a nebrali ohľad na množstvo dôkazov predložených sťažovateľkou, ktoré vyvracali žalobcov dôkaz a ich pravdivosť bola jednoducho overiteľná.

b) Najvyšší súd sa nezaoberal možnou aplikáciou § 366 písm. c) a d) CSP, iba formalisticky porovnal započítací prejav sťažovateľky s § 366 CSP vo všeobecnosti ako novotu v odvolacom konaní, na ktorú sa neprihliadne. Stotožnil sa s formalistickým postupom odvolacieho súdu bez vysporiadania sa s argumentmi sťažovateľky, ktoré preukazovali nesprávnosť tohto postupu. Ide o odopieranie spravodlivosti. Potreba zrušiť takéto rozhodnutie prevažuje nad záujmom nezmeniteľnosti a princípom právnej istoty.

c) Najvyšší súd sa nijako nevyjadril k otázke nahrádzania procesnej aktivity strany, stotožnil sa s rozsudkami krajského súdu a okresného súdu týkajúcimi sa vyslovenia predbežného právneho názoru.

d) Najvyšší súd sa odmietol zaoberať námietkou, že súdy jednostranne rozhodli na základe jediného dôkazu žalobcu. Došlo k vzniku logických rozporov medzi stranami predloženými dôkazmi, ktoré ani dovolací súd neodstránil a nevyhodnotil, čím zároveň došlo k porušeniu práva na rovnosť strán.

e) Sťažovateľka čiastočne opakuje argumentáciu uvedenú v dovolaní. Predkladá vlastné názory na právne posúdenie veci a na to, aké mali byť postup a rozhodnutia súdov.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania sťažovateľky, ktoré má byť svojvoľné, nedostatočne odôvodnené, príliš formalistické a porušuje právo na rovnosť strán.

12. Úlohou dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku je odstránenie najzávažnejších chýb v rozhodnutiach súdov [vady zmätočnosti podľa § 420 CSP], resp. ak dovolateľ namieta nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, zjednocovanie judikatúry [§ 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP] alebo riešenie zásadných právnych otázok, ktoré neboli vyriešené dovolacím súdom v jeho rozhodovacej praxi [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP]. Aj z týchto dôvodov preto prípadné rozhodnutie najvyššieho súdu v dovolacom konaní môže presahovať hranice rozhodnutia *inter partes*, keďže je spôsobilé mať širší a všeobecnejší dosah na aplikačnú prax všeobecných súdov.

13. Otázku posúdenia prípustnosti dovolania rieši zákon. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa v prípade, ak zákonné pravidlá dovolanie nepripúšťajú (*mutatis mutandis* IV. ÚS 35/02). Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia označeného práva sťažovateľa. K takému záveru môže viesť len ústavne neudržateľný výklad zákona najvyšším súdom v otázke posúdenia prípustnosti dovolania. Stanovenie podmienok obmedzujúcich prípustnosť dovolania je pritom v komplexnom ponímaní legitímne a korešponduje s postavením a úlohami, ktoré najvyšší súd ako dovolací súd plní.

Pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím.

14. Vzhľadom na formuláciu ústavnej sťažnosti sa ústavný súd oboznámil nielen s obsahom napadnutého rozhodnutia dovolacieho súdu, ale aj s dovolaním sťažovateľky a ostatnými prílohami ústavnej sťažnosti. Sťažovateľka dovolanie založila na tvrdení o nesprávnom právnom posúdení a zmätočnosti. Ústavný súd sa preto pri posúdení veci zamerlal na tú časť odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, v ktorej sa najvyšší súd zaoberal uplatnenými dovolacími dôvodmi.

15. K záveru najvyššieho súdu, ktorým odobril právny názor krajského súdu o nemožnosti prihliadnuť na započítací prejav sťažovateľky pre nespĺnenie podmienky jeho včasného uplatnenia, ústavný súd uvádza, že vo všeobecnosti nie je jeho úlohou posudzovať správnosť tohto záveru najvyššieho súdu, resp. krajského súdu vzhľadom na námietky sťažovateľky uvedené v ústavnej sťažnosti a posudzovať, či mohla sťažovateľka započítací prejav uplatniť skôr alebo to bez svojej viny nemohla urobiť, resp. či ide o platný hmotnoprávny úkon. Ústavný súd zistil, že záver najvyššieho súdu v tejto otázke vychádza z priebehu konania tak, ako to vyplýva zo súdneho spisu. Najvyšší súd odkazuje na konkrétne okolnosti (vstup žalobcu, možnosť skoršieho uplatnenia námietky započítania sťažovateľkou), ktoré sú relevantné z pohľadu naplnenia podmienok § 366 CSP a z ktorých je možné rozumne vyvodiť prijatý záver. Záver o možnosti skoršieho uplatnenia započítacieho prejavu sťažovateľkou (ako v odvolaní) potom vylučoval možnosť aplikovania § 366 CSP. Uplatnenie hmotnoprávnej námietky ako prostriedku procesnej obrany je podľa procesnej úpravy obmedzené (§ 85, § 153, § 154, § 366, § 373 ods. 4, § 435 CSP, ale aj sťažovateľkou označený § 61e Exekučného poriadku), preto sťažovateľkina dovolacia námietka o nemožnosti obmedzenia kompenzačnej námietky procesnoprávnou úpravou nemohla obstať.

16. Ústavný súd nezistil ani priamu súvislosť medzi situáciou, do akej sa sťažovateľka dostala, a napadnutým rozhodnutím. Nemožno súhlasiť s jej názorom, že v dôsledku napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu sa dostala do „procesnej pasce“. Námietky sťažovateľky nepovažuje ústavný súd za presvedčivé na ústavnoprávne spochybnenie záveru najvyššieho súdu, keď v odvolaní proti rozsudku okresného súdu uplatnila námietku započítania v rámci argumentácie *in eventum* pre prípad označenia jednostranného započítania sťažovateľky z 13. októbra 2008 za neplatné. V sťažnostnej argumentácii sťažovateľky ústavný súd nevidí presvedčivý dôvod, prečo sťažovateľka nemohla uplatniť takúto eventuálnu argumentáciu už v skoršom štádiu konania (osobitne ak išlo o jej hlavnú obranu) a v nadväznosti na uznesenie krajského súdu z 26. júla 2016 mohla predpokladať posudzovanie náležitostí započítania všeobecnými súdmi. Prijatý záver najvyššieho súdu, že sťažovateľka mohla skôr uplatniť svoj započítací prejav (bezprostredne po vstupe žalobcu do konania), je ústavne akceptovateľný.

17. Z týchto dôvodov ústavný súd považuje odôvodnenie napadnutého rozhodnutia k prvej sťažovateľkou nastolenej právnej otázke (bod 3) za prijateľné a za nepoznačené prílišným formalizmom alebo svojvôľou.

18. K spôsobu vysporiadania sa najvyššieho súdu s druhou dovolacou otázkou, resp. námietkou nesprávneho právneho posúdenia (bod 4) ústavný súd uvádza, že sťažovateľka v ústavnej sťažnosti nepredložila konkrétne tvrdenia a nespochybnila záver najvyššieho súdu o tom, že otázka platobnej neschopnosti dlžníka je skutkovou otázkou riešenou individuálne v konkrétnom spore. V dovolaní sťažovateľka sama označuje platobnú neschopnosť za objektívny ekonomický stav. Ústavný súd

v tomto ohľade nezistil svojvôľu, prílišný formalizmus alebo nedostatočné odôvodnenie zo strany najvyššieho súdu pri posudzovaní dovolania sťažovateľky. Jeho obsahom v tejto časti bola polemika s názorom nižších súdov o platobnej schopnosti pôvodného žalobcu. Najvyšší súd identifikoval smerovanie týchto námietok iba proti skutkovým zisteniam súdov, čo je ústavne prijateľný záver z pohľadu aplikovaných ustanovení § 421 ods. 1 a § 432 CSP.

19. Ústavný súd udáva, že ak sťažovateľka namietala, že nesúhlasí s právnym posúdením veci samej, prevzala na seba povinnosť tvrdenia spočívajúcu v presnom vymedzení, v čom konkrétne vidí toto nesprávne právne posúdenie. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu v časti týkajúcej sa namietanej prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP nemožno podľa názoru ústavného súdu považovať za príliš formalistické, keďže absencia náležitosti vymedziť dovolací dôvod spôsobom uvedeným v § 432 CSP tak, ako to bolo dané aj vo veci dovolania podaného sťažovateľkou, je dôvodom neprípustnosti dovolania.

20. S tvrdeniami, z ktorých sťažovateľka vyvodzovala prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, sa najvyšší súd vysporiadal osobitne vo vzťahu ku každému zo štyroch okruhov námietok. Ústavný súd sa k nim vyjadří v rozsahu vymedzenom ústavnou sťažnosťou.

21. Prvý okruh námietok sa týkal údajného nevyhodnotenia platnosti započítacieho prejavu a jeho posúdenia ako „novoty“ v odvolacom konaní. Najvyšší súd ho posúdil v rámci namietaného nesprávneho právneho posúdenia. Záver najvyššieho súdu o duplicitate a vybočení z vymedzenia prípustnosti zmätočnosti ústavný súd považuje za ústavne prijateľné vysporiadanie sa s touto dovolacou námietkou.

22. K druhému okruhu námietok, ktorý sa týkal dokazovania, najvyšší súd poskytol všeobecnejšie odôvodnenie zdôrazňujúce nemožnosť zasahovania do dokazovania a jeho výsledkov dovolacím súdom. Podľa názoru ústavného súdu tento záver nie je možné úplne absolutizovať [porov. napr. uznesenie najvyššieho súdu č. k. 4 Cdo 105/2019 z 28. novembra 2019: „*Dovoláním podaným v zmysle § 420 písm. f) CSP možno namietat len pochybenie v procese, ktoré dosahuje intenzitu porušenia práva na spravodlivé súdne konanie, pričom to môže spočívať aj v deficitoch v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.)*“]. K posudzovaniu a hodnoteniu procesu dokazovania musia sudy vyššej inštancie v konaniach o opravných prostriedkoch pristupovať individuálne. Ak by sa všeobecný súd v procese dokazovania v sporovom konaní dopustil takej chyby, ktorej následkom by bol výsledok konania (rozhodnutie vo veci samej) poznačený porušením niektorej z inštitucionálnych požiadaviek práva na spravodlivé prejednanie veci, je povinnosťou dovolacieho súdu takúto chybu konania preskúmať na podklade dovolania podaného z dôvodu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP. Pritom je potrebné v prvom rade vychádzať z obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

23. Dovolacie námietky sťažovateľky možno hodnotiť ako kritiku hodnotenia dôkazov a selekcie dôkazov v dôsledku jej neúspechu v konaní, pričom sťažovateľka ako žalovaná v spore uplatňujúca námietku započítania bola povinná preukázať vo vzťahu proti žalobcovi predpoklady platobnej neschopnosti (pôvodného) žalobcu. Ústavný súd zhrnul závery okresného súdu a krajského súdu pre komplexné pochopenie veci, ako aj z dôvodu, že sťažovateľka značnú časť sťažnostných námietok smeruje aj proti rozsudkom týchto súdov.

24. Žalovaná si proti pohľadávke pôvodného žalobcu započítavala faktúru č. 308110 z 2. októbra 2008 splatnú 13. októbra 2008 za náklady spojené s uplatnením pohľadávky vo výške 19 400,07 eur, išlo o odmenu advokáta podľa zmluvy o poskytovaní právnych služieb z 19. novembra 2007 za mimosúdne a súdne vymáhanie pohľadávky od pôvodného žalobcu vo výške 201 234,50 eur vyplývajúcej z kúpnej zmluvy č. 15EXP/SK-07 z 30. apríla 2007. Okresný súd a krajský súd založili svoj čiastkový záver o tom, že nedošlo k platnému jednostrannému započítaniu na zistení, že žalobcovi (pôvodnému žalobcovi) bola táto faktúra doručená v deň splatnosti 13. októbra 2008 a z toho istého dňa je aj jednostranný zápočet. Príslušenstvo pohľadávky v podobe nákladov spojených s jej uplatnením teda v tom čase nebolo ešte splatné, pri tejto faktúre nešlo o pohľadávku spôsobilú na započítanie, ktorú možno uplatniť na súde, a žalobcovi plynula od doručenia faktúry lehota na zaplatenie.

25. Okresný súd ani krajský súd sa nestotožnili s hodnotením sťažovateľky, že neschopnosť žalobcu plniť svoje záväzky vplývala z prehľadu „*saldokonto za obdobie 08/2007 - 09/2008*“. Uviedli, že tento dôkaz preukazuje, že do započítacieho prejavu pôvodný žalobca plnil svoje záväzky podľa svojich finančných možností, a to pravidelne a dobrovoľne. Nešlo o jediný dôkaz, ktorý vzali do úvahy, pretože zohľadnili aj žiadosť žalobcu o splátkový kalendár z novembra 2007, ktorý však nepovažovali za smerodajný. Zohľadnili aj odpoveď žalobcu z 15. októbra 2008 na list sťažovateľky z 13. októbra 2008. Okresný súd uviedol, že v konaní nebolo jednoznačne preukázané, že by žalobca v čase doručenia faktúry na započítanie nebol schopný plniť svoje záväzky. Podľa zistenia okresného súdu a krajského súdu sťažovateľka nepreukázala jednostranné prehlásenie žalobcu v relevantnom čase doručenia faktúry, že nie je tento záväzok alebo svoje záväzky schopný plniť. Podlžnosti pôvodného žalobcu voči ostatným veriteľom, ich nesplácanie v lehote splatnosti, resp. ich splácanie v rámci exekúcie podľa súdov neznamenal, že nebol vôbec schopný splniť svoje záväzky voči sťažovateľke. Okresný súd síce nevykonal dokazovanie v zmysle návrhov sťažovateľky na preukázanie platobnej neschopnosti žalobcu voči ostatným veriteľom, ale krajský súd doplnil, že neboli ďalej potrebné. Odvolací súd na námietku sťažovateľky jasne odpovedal zdôraznením svojej právomoci podľa § 185 ods. 1 CSP a potrebou skúmania schopnosti žalobcu plniť svoje záväzky voči žalovanej.

26. Vzhľadom na tieto závery okresného súdu a krajského súdu a obsah príslušnej časti dovolania ústavný súd nezistil v napadnutom rozhodnutí najvyššieho súdu nedostatočné odôvodnenie alebo vysporiadanie sa s tvrdeniami predkladanými sťažovateľkou ani extrémny rozpor skutkových a právnych záverov súdov so skutkovými zisteniami. Z materiálneho hľadiska dostala sťažovateľka odpoveď súdov na otázku, prečo pôvodný žalobca bol schopný platiť záväzky, aj keď v splátkach. Ak najvyšší súd vychádzal zo skutkových zistení súdov nižších inštancií, ako ich uviedli vo svojich odôvodneniach, a vzhľadom na dovolacie námietky dal odpovede uvedené v napadnutom rozhodnutí, nedopustil sa konania majúceho znaky porušenia práva na spravodlivý proces. Ústavný súd zohľadňuje, že rozsah dokazovania bol závislý od vyriešenia otázky, či pri posudzovaní (ne)schopnosti dlžníka (pôvodného žalobcu) plniť svoje peňažné záväzky podľa § 359 Obchodného zákonníka je potrebné prihliadať len na záväzky vo vzťahu k žalovanej alebo aj k iným jej veriteľom. Ide o otázku výkladu jednoduchého práva, ktorá patrí všeobecným súdom, a preto ak sa najvyšší súd po zistení, že samotná právna otázka v tomto smere nebola riadne vymedzená (bod 18), stotožnil s nazeraním okresného súdu a krajského súdu, potom mu nie je možné dôvodne vyčítať nenapravenie ústavne relevantného nedostatku ich rozhodnutí. Ústavný súd v tejto časti

nezistil zo strany najvyššieho súdu taký výklad aplikovaných právnych predpisov, ktorý by bol ústavne neutržateľný.

27. Nad rámec všeobecných záverov najvyššieho súdu ústavný súd dodáva, že v sťažovateľkinom spore podľa jeho názoru nevyhovenie návrhu na vykonanie dokazovania či hodnotenie dôkazov nemalo za následok, že by konanie pred okresným súdom a krajským súdom bolo zmätočné a závery súdov neutržateľné, jednostranné, resp. nepreskúmateľné či porušujúce právo na rovnosť účastníkov konania. Ústavný súd preto nepovažuje za dôvodnú námietku sťažovateľky o prítomnosti nedostatkov v dokazovaní takej intenzity, na ktoré mal najvyšší súd zareagovať zásahom v podobe ich odstraňovania či vyhodnocovania.

28. K tretiemu okruhu námietok týkajúcich sa procesného postupu súdov pri posúdení otázky aktívnej vecnej legitímácie žalobcu, nevysporiadania sa s otázkou platnosti zmluvy o postúpení pohľadávky, čím došlo k opomenutiu rozhodujúcej skutočnosti a konalo sa so subjektom, ktorý nemal byť stranou sporu, dovolací súd v odôvodnení poukázal na postup okresného súdu pri pripustení vstupu žalobcu do konania. Uviedol aj hľadiská, ktoré okresný súd skúmal pri rozhodovaní, medzi ktoré nezaradil skúmanie existencie a platnosti zmluvy o postúpení ako prejudiciálnej otázky. Ústavný súd zistil, že dovolanie bolo v tejto časti formulované tak, že z neho najvyšší súd vyvodil prieskum vo vzťahu k procesnému postupu súdov pri rozhodovaní o pripustení vstupu strany. V štádiu, pri ktorom súd posudzuje splnenie predpokladov na vyhovenie návrhu na zmenu účastníka konania, tento skúma skutočnosti predpokladané zákonom len v procesnej rovine, a to z hľadiska spôsobilosti vyvolať procesným návrhom sledované účinky zmeny účastníka konania v zmysle prevodu alebo prechodu práva na iného. Z tohto pohľadu sú závery najvyššieho súdu ústavne prijateľné.

29. K okruhu dovolacích námietok o nevyslovení predbežného právneho názoru a vydaní prekvapivého, nepredvídateľného rozhodnutia ústavný súd uvádza, že najvyšší súd ich vyhodnotil poukázaním na relevantné zákonné východiská a na konkrétne skutočnosti. Porovnal právne závery konajúcich súdov, zvýraznil dôsledky uznesenia krajského súdu z 26. júla 2016 a možnosť sporových strán predkladať vyjadrenia až do vyhlásenia dokazovania za skončené. Zhrnul aj záver okresného súdu a krajského súdu k platnosti jednostranného započítania. Ústavný súd považuje vysporiadanie sa najvyššieho súdu s dovolacou námietkou sťažovateľky za dostatočné pre vyhovenie požiadavkám na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia a požiadavke zákazu svojvôle.

30. K sťažnostnej námietke o prekročení právomoci pri dokazovaní a nahradzovaní aktivity žalobcu ústavný súd uvádza, že takto formulovaná námietka sťažovateľky nebola prednesená dovolaciemu súdu na rozhodnutie, a preto je v zmysle zásady subsidiarity neprípustná. Sťažovateľka v dovolaní argumentovala skôr prekvapivosťou rozhodnutia krajského súdu, nevyslovením predbežného právneho názoru a odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe, pretože sa domnievala o platnosti uskutočneného zápočtu. Tvrdila, že nemohla uplatniť a neuplatňovala znovu kompenzačnú námietku skôr, ako sa dozvedela o tejto skutočnosti z rozhodnutia okresného súdu z 18. septembra 2017, inak by poprela platnosť svojho hmotnoprávneho úkonu. Odôvodnenie najvyššieho súdu je v tejto súvislosti dostatočne jasné a primerane reaguje na dovolacie námietky sťažovateľky.

31. Na podstatné dovolacie námietky podriadené pod dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP dal najvyšší súd podľa názoru ústavného súdu v napadnutom uznesení odpoveď primeraným a zrozumiteľným spôsobom. Ústavný súd nemá pochybnosti o riadnom odôvodnení napadnutého

uznesenia v tejto časti, hoci na niektoré právne otázky môže mať odlišný názor, čo však nie je z hľadísk prieskumu v tomto prípade podstatné. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti čiastočne len opakovala svoje námietky, resp. ich formulovala spôsobom, ktorý nie je spôsobilý spochybníť závery najvyššieho súdu. Ústavný súd nevidí v týchto záveroch známky jednostrannosti alebo arbitrárnosti, pretože okolnosti prípadu umožňovali rozumne dôjsť k takýmto záverom bez vzniku zjavného rozporu. Otázku správnosti či vhodnosti riešenia vzniknutej situácie ponecháva všeobecným súdom.

32. Najvyšší súd sa podľa názoru ústavného súdu všeobecne, ale ústavne akceptovateľne vyjadril aj k námietke nevykonania navrhnutých dôkazov, resp. ich hodnotenia. Vychádzal z dokazovania súdov nižšej inštancie, ktoré rozhodujúce skutočnosti týkajúce sa započítania považovali v miere dostatočnej pre rozhodnutie za preukázané. Ústavný súd na základe tvrdení sťažovateľky, že vykonanie navrhovaných dôkazov mohlo viesť k inému záveru o platobnej neschopnosti pôvodného žalobcu, nie je presvedčený, že došlo k porušeniu princípu rovnosti účastníkov, na ktoré mal najvyšší súd osobitne reagovať v napadnutom uznesení. Ústavný súd poznamenáva, že samotný rozsah dokazovania, ako aj selekciu dôkazov navrhnutých jednotlivými procesnými stranami určuje v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov súd rozhodujúci vo veci samej.

33. Ústavný súd nenašiel v odôvodnení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu také nedostatky, pre ktoré by ho bolo možné označiť za svojvoľné, nezistil ani extrémny rozpor medzi vykonaným dokazovaním a skutkovými zisteniami. V okolnostiach veci ústavný súd preto nevidí žiadny priestor na vstupovanie do rozhodnutia všeobecného súdu a posudzovanie hmotnoprávných či procesných otázok, ktorých posúdenie všeobecné súdy viedlo k vydaniu ich rozhodnutí.

34. Podstatou dovolacích námietok sťažovateľky sa najvyšší súd po logicky a obsahovo súdržnom vyhodnotení ich relevancie zaoberal, preto úvahy o nezohľadnení obsahu dovolacej argumentácie v jeho rozhodnutí nie sú namieste. Hoci najvyšší súd nedal detailnú odpoveď na každú jednu čiastkovú námietku tvoriacu podklad dovolacej argumentácie, ústavný súd považuje odôvodnenie jeho rozhodnutia za dostatočné a nevybočujúce z limitov spravodlivého procesu. Najvyšší súd svoje právne názory ústavne akceptovateľne odôvodnil, jeho úvahy sú zrozumiteľné, konzistentné a spätne preskúmateľné. Konanie ako celok považuje ústavný súd v konečnom výsledku za spravodlivé.

35. V nadväznosti na už uvedené ústavný súd pripomína, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie ním označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V inom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec boli naplnené. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Civilný sporový poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol bez ďalšieho znamenať odoprenie prístupu sťažovateľky k súdnej ochrane v konaní o dovolaní.

36. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti nepredložila vo všetkých ohľadoch konkrétnu argumentáciu spochybňujúcu udržateľnosť záverov najvyššieho súdu. Značná časť jej argumentácie je len opakovaním argumentácie uvedenej v dovolaní a predtým v odvolaní, čím stavia ústavný súd do pozície ďalšej inštancie, ktorá by mala opätovne posudzovať rovnaké námietky. Takéto postavenie

ústavnému súdu neprináleží. Ústavný súd nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (podobne aj IV. ÚS 43/04).

37. Ústavný súd podotýka, že obsahom základného práva na súdnu ochranu, resp. spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je garancia, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania.

38. Nezistiac medzi namietaným porušením práva sťažovateľky na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a účinkami výkonu dovolacích právomocí prejavovaných v napadnutom uznesení žiadnu príčinnú súvislosť, ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

39. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v petite jej ústavnej sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. marca 2022

Ladislav Dudíťš
predseda senátu